

Històries del PORT

El vaixell preferit pels pràctics

El mot pailebot prové de l'anglès 'pilot boats', que significa 'vaixell pilot'. Van ser els nord-americans qui el van batejar així, quan van veure que aquesta goleta amb retocs es movia a gran velocitat damunt l'aigua, 'pilotant' la resta de la flota. Es tractava d'un dels darrers intents de millorar la navegació tradicional en front de les noves tecnologies, com el vapor, que permetien noves formes de transport. Els pràctics, que dirigien les entrades i sortides al port, es movien en pailebots per la seva rapidesa i bona maniobrabilitat.

La botavara

Les veles inflades per l'acció del vent són potser la part més espectacular de tot veler antic. Aquesta funció no seria possible sense l'entramat de pals i cordes que s'estenen en un vaixell. La botavara és un d'aquests pals que, instal·lat a la zona de proa i maniobrable des de popa, permet la subjecció de les veles.

El pailebot Santa Eulàlia

Les gavines formen part del paisatge marítim des de temps immemorials. Aquests ocells de plomatge blanc i gris han acompanyat mariners i pescadors, en sortides i arribades a port, arreu del món. No és estrany, doncs, que alguns mariners francesos anomenessin els seus vaixells com aquestes aus, una paraula que avui, en català, coneixem com a goleta.

La goleta és una versió reduïda del bergantí, de dos o més pals, més ràpida i funcional, que s'usava generalment en operacions comercials de cabotatge, és a dir, sempre a prop de la costa. Les goletes van ser molt utilitzades els segles XVIII i XIX. Amb el temps, però, els enginyers nàutics hi van introduir alguns canvis per fer-les més ràpides: així va néixer el pailebot. Les diferències són subtils, però prou significatives. Per exemple, els pailebots mai no tenien garites de guaita al capdamunt del pal major, el que en terminologia nàutica es coneix com a gàbia, i estaven dissenyats per ser comandats amb menys tripulació.

L'any 1918, un armador d'Alacant va manar construir un pailebot de tres pals per al transport de mercaderies, al que va batejar com la seva filla, Carmen Flores. El vaixell va navegar per diversos ports de la Mediterrània, i fins i tot va anar i tornar de Cuba. Al llarg del segle XX va canviar de propietari en diverses ocasions, servint fins i tot per al contraban de farina, abans de la guerra civil. A partir del 1975, va servir com a transport auxiliar de submarinistes, fins que a mitjans anys noranta el Museu Marítim el va comprar en una subhasta, el va restaurar i el va rebatejar amb el nom de la primera patrona de Barcelona, Santa Eulàlia.

A dia d'avui, el pailebot Santa Eulàlia es troba amarrat al Moll de la Fusta de la ciutat comtal, i efectua sortides aptes per a tots els públics cada dissabte, on es fa difusió de la navegació a vela com una part més del Museu Marítim. El seu valor, però, va més enllà de la seva funció didàctica, ja que es tracta de l'únic vaixell d'aquest tipus que es conserva a Catalunya.